

Protokół
z posiedzenia Komisji Wspólnej Przedstawicieli Rządu Rzeczypospolitej Polskiej
i Konferencji Episkopatu Polski
Warszawa, 1 lutego 2017 r., Sekretariat Konferencji Episkopatu Polski

W posiedzeniu uczestniczyli:

Strona Kościelna:

1. **Abp Sławoj Leszek GŁÓDŹ**, Współprzewodniczący Komisji, Metropolita Gdański;
  2. **Kard. Kazimierz NYCZ**, Metropolita Warszawski;
  3. **Abp Wojciech POLAK**, Metropolita Gnieźnieński, Prymas Polski;
  4. **Abp Andrzej DZIĘGA**, Metropolita Szczecińsko-Kamieński;
  5. **Bp Andrzej SUSKI**, Biskup Toruński;
  6. **Bp Artur G. MIZIŃSKI**, Sekretarz Generalny KEP
- oraz
7. **Bp Tadeusz BRONAKOWSKI**, Biskup Pomocniczy Diecezji Łomżyńskiej;
  8. **Ks. Zbigniew TRACZ**, Kanclerz Kurii Metropolitalnej w Łodzi;
  9. **Ks. Paweł RYTEL-ANDRIANIK**, Rzecznik Konferencji Episkopatu Polski;
  10. **Ks. Dariusz KONIECZNY**, Kierownik Biura Sekretariatu KEP.

Strona Rządowa:

1. **Pan Mariusz BŁASZCZAK**, Współprzewodniczący Komisji Wspólnej, Minister Spraw Wewnętrznych i Administracji;
  2. **Pan Sebastian CHWAŁEK**, Podsekretarz Stanu w Ministerstwie Spraw Wewnętrznych i Administracji;
  3. **Pani Elżbieta RAFALSKA**, Minister Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej;
  4. **Pani Anna ZALEWSKA**, Minister Edukacji Narodowej;
  5. **Pan Piotr GLIŃSKI**, Wiceprezes Rady Ministrów, Minister Kultury i Dziedzictwa Narodowego;
  6. **Pan Paweł SZROT**, Sekretarz Stanu, zastępca szefa Kancelarii Prezesa Rady Ministrów (w zastępstwie Pani Beaty Kempy, Ministra – Członka Rady Ministrów);
- oraz:
7. **Pan Konstanty RADZIWIŁŁ**, Minister Zdrowia;
  8. **Pan Tomasz MATYNIA**, Szef Gabinetu Politycznego Ministra Zdrowia;
  9. **Pani Edyta BIELAK-JOMAA**, Generalny Inspektor Ochrony Danych Osobowych;
  10. **Pani Urszula GÓRAL**, Dyrektor Departamentu Edukacji Społecznej i Współpracy Międzynarodowej GİODO;
  11. **Pan Marek ZAGÓRSKI**, Sekretarz Stanu w Ministerstwie Cyfryzacji;
  12. **Pan Maciej KAWECKI**, Doradca w Gabinetzie Politycznym Ministra Cyfryzacji;
  13. **Pan Andrzej Grzegorz BURZYŃSKI**, Doradca w Gabinetzie Politycznym Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego;
  14. **Pan Marek NIECHCIAŁ**, Prezes Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów;
  15. **Pan Józef RÓŻAŃSKI**, Dyrektor Departamentu Wyznań Religijnych oraz Mniejszości Narodowych i Etnicznych MSWiA;
  16. **Pani Agnieszka GLAPIAK**, Dyrektor Departamentu Komunikacji Społecznej MSWiA;
  17. **Pani Monika PISZCZ-CZAPLA**, Naczelnik Wydziału Regulacji Prawnych, Departament Wyznań Religijnych oraz Mniejszości Narodowych i Etnicznych MSWiA;
  18. **Pani Sylwia SOWA**, Departament Komunikacji Społecznej MSWiA (fotograf).

Posiedzenie rozpoczęło się o godzinie: 11.00.

W trakcie posiedzenia Komisji Wspólnej zostały omówione następujące kwestie:

1. Polityka prorodzinna.
2. Kwestia uczestnictwa dzieci i młodzieży w lekcjach religii/etyki. Lekcje religii w nauczaniu pozaszkolnym. Reforma edukacji. Reorganizacja budynków szkolnych.
3. Ochrona danych osobowych w działalności Kościoła katolickiego w kontekście rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2016/679 z dnia 27 kwietnia 2016 r.
4. Cmentarze wyznaniowe – pełnienie misji Kościoła. Postulat wprowadzenia zmian w Ustawie o cmentarzach i chowaniu zmarłych.
5. Wychowanie do trzeźwości – programy społeczne, szkolne.

Przebieg obrad

Abp Sławoj Leszek Głódź, Współprzewodniczący Komisji Wspólnej, Metropolita Gdański, przywitał uczestników i rozpoczął posiedzenie, zapowiadając pierwszy punkt, dotyczący polityki prorodzinnej.

Pan Mariusz Błaszczak, Współprzewodniczący Komisji Wspólnej, Minister Spraw Wewnętrznych i Administracji, podziękował abp. Głódziowi za wprowadzenie w obrady i po zasygnalizowaniu kilku kwestii dotyczących programu, poprosił o zabranie głosu min. Elżbietę Rafalską.

Pani Elżbieta Rafalska, Minister Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej, przedstawiła plany rządu, dotyczące polityki rodzinnej na rok 2017. Podkreśliła, że program *Rodzina 500+* będzie dalej kontynuowany. Jest to priorytetowy, najważniejszy wydatek rządu, a kwota na wypłatę świadczeń (23 miliardy złotych) jest zabezpieczona. Nakłady na politykę rodzinną w Polsce wzrosły o ponad jeden punkt procentowy PKB. Dane dotyczące liczby urodzeń z listopada i grudnia 2016 r. mówią o wzroście o ponad 5 tysięcy dzieci, a w skali całego 2016 r. urodziło się 16 tysięcy dzieci więcej. Stabilna sytuacja na rynku pracy sprawia, że kobiety nie muszą się obawiać o swój powrót do pracy, po okresie, w którym sprawują bezpośrednią opiekę na dzieckiem. Wspomnianym świadczeniem objętych jest średnio ponad 50% dzieci w miastach i 63% dzieci na wsi. Jeśli chodzi o dzieci niepełnosprawne, to świadczeniem 500+ objętych jest ponad 80% dzieci do osiemnastego roku życia. Pani Minister zaznaczyła, że od samego początku wprowadzenia świadczenia rząd spotykał się z głównym zarzutem, że polskie rodziny zmarnotrawia pieniądze, „przepuszczają” je na alkohol czy niewłaściwie wykorzystują. Dziś wiadomo natomiast, że zamiana świadczenia pieniężnego na pomoc w formie usługi (opłacenie pomocy społecznej, żłobka, przedszkola, obiadów, itp.) stanowi zaledwie 0,03 promila. Inny zarzut, który był kierowany, to ten, że Polki nie będą chciały pracować. Tymczasem dane dotyczące aktywności zawodowej kobiet wskazują na niewielki wzrost. Sytuacje, w których kobieta pozostawiła pracę, są nieliczne i to najczęściej wtedy, kiedy ma pięcioro czy sześcioro dzieci. W tej sytuacji, trzeba zaznaczyć, że jest to z korzyścią dla rodziny i dzieci, ponieważ są one bardziej dopilnowane i objęte opieką.

W Polsce posiadamy najdłuższe w Europie urlopy macierzyńskie. Rozwijane są również miejsca opieki dla dzieci, udoskonalana jest karta dużej rodziny; tam gdzie jest taka możliwość, ułatwia się rodzinom składanie wniosków on-line. Dodatkowym są świadczenia becikowe, świadczenie rodzicielskie i świadczenie z funduszu alimentacyjnego. Kolejne dwa to

świadczenia rodzinne i jednorazowa zapomoga z tytułu urodzenia dziecka niepełnosprawnego (4 tys. zł). Rozbudowywana jest ponadto sieć asystentów rodzinnych, którzy byłiby wsparciem dla rodzin z dzieckiem niepełnosprawnym, przeżywających trudności czy kryzysy. Zmierza się również do ograniczenia adopcji zagranicznych. Pani Minister podkreśliła, że dobrze byłoby gdyby dzieci oczekujące na adopcję znalazły się w polskich rodzinach, niezależnie od tego czy są to dzieci zdrowe czy niepełnosprawne. Tylko 20% dzieci adoptowanych za granicę to dzieci niepełnosprawne. Natomiast 70% to dzieci zdrowe, czasem są to rozdzielone na całe życie rodzeństwa, ponieważ adopcje odbywają się głównie do Włoch i Stanów Zjednoczonych.

Pani Minister wskazała na kolejną ważną sprawę – program *Za życiem*. Jest to program kompleksowy, wieloletni, na który są zapewnione środki i zaplanowany harmonogram wdrażania na 5 lat. Pierwszy pakiet rozwiązań zacznie obowiązywać od 1 lipca br. Zawarte są w nim usługi wspierające, rehabilitacyjne, w tym tzw. „opieka wytchnieniowa”. Jest w nim mowa o wsparciu mieszkaniowym poprzez utworzenie mieszkań chronionych; o preferencyjnych warunkach do zakładania działalności gospodarczej, w przypadku żłobków, które będą przyjmowały dzieci niepełnosprawne. Zapewnione jest także wsparcie dla rodzin, w których mają się urodzić dzieci obciążone ciężkimi wadami genetycznymi.

Na zakończenie Pani Minister powiedziała, że poza sferą, która ma wymiar finansowy i materialny, mowa jest o wzmacnianiu małżeństwa i rodziny, rozwijaniu umiejętności rodzicielskich, podejmowania działań propagujących wartości rodziny, promowaniu rodzin wielodzietnych. Istotne są również przeciwdziałania jeśli chodzi o wysoką ilość rozwodów w Polsce.

Biskup Andrzej Suski, Biskup Toruński, podkreślił, że rodzina jest wartością najwyższą i nienaruszalną. Jaka rodzina – takie społeczeństwo. Należy się wdzięczność za te wszystkie decyzje, które zostały podjęte przez rząd w ubiegłym roku i wciąż są podejmowane. Program *Rodzina 500+* jest mocnym i skutecznym elementem wspomagania rodzin. Kolejny, to *Mieszkanie+*, który ściśle łączy się z polityką rodzinną. Zarówno on, jak i program *Za życiem* stanowią istotny punkt, zwłaszcza w kontekście odrzucenia przez sejm obywatelskiego projektu ustawy, zakazującej całkowite przerywanie ciąży. Należy wspomnieć również ustawę przewidującą obniżenie wieku emerytalnego, którą podpisał pan Prezydent. Z troską o rodzinę łączy się także minimalna stawka godzinowa dla umowy zlecenia. Nawiązując do wypowiedzi Pani Minister, Ksiądz Biskup zaznaczył, że należy wzmocnić wizerunek rodziny wielodzietnej, ponieważ jest on wciąż negatywnie postrzegany. Kolejna ważna sprawa to dostrzeżenie wartości pracy wychowawczej w systemie emerytalnym. Praca, zwłaszcza kobiet, podejmowana w związku z wychowaniem dzieci, nie ma bowiem odzwierciedlenia w wysokości emerytury. To kolejny temat do rozważenia i ewentualnego podjęcia konkretnych działań. Ksiądz Biskup podziękował za klarowne i przystępne przedstawianie polityki rodzinnej w mediach, co przyczynia się do kształtowania świadomości społecznej.

Abp Sławoj Leszek Głódź nawiązał do procedur rozwodowych. Ważną sprawą jest, by te procesy nie były tak łatwe. Jest to w interesie wszystkich, zarówno rodziny, jak i Kościoła. Media mają tu ogromną rolę do odegrania.

Abp Wojciech Polak, Metropolita Gnieźnieński, Prymas Polski, zapytał według jakich kryteriów zostały wybrane katolickie ośrodki adopcyjne i czy zapewniony jest monitoring działań adopcyjnych ze strony odpowiednich organów.

Pani Elżbieta Rafalska, Minister Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej, odpowiadając na pytania, wskazała na dotychczasową słabość adopcji zagranicznych, przejawiającej się między innymi w tym, że nie było gwarancji, co dzieje się z dziećmi adoptowanymi. Ten monitoring nie był dobrze przygotowany. W sytuacji, kiedy zostało utracone zaufanie w stosunku do

jednego z ośrodków, który nie spełniał wymogów, należało poszukać innego. Został wyłoniony ośrodek sosnowiecki wyłącznie do kontynuowania rozpoczętych adopcji. Ważne jest opracowanie reguł uważnego monitorowania tego, co się dzieje z dziećmi po adopcji, gdyż to było zupełnie niekontrolowane.

Pan Mariusz Błaszczak, Współprzewodniczący Komisji Wspólnej, Minister Spraw Wewnętrznych i Administracji, podsumowując, wskazał na wymienione i realizowane programy prorodzinne oraz na potrzebę wzmocnienia wizerunku dużych rodzin.

Pani Anna Zalewska, Minister Edukacji Narodowej, zaznaczyła, że obecny rok jest wymagający ze względu na to, że nowe prawo oświatowe trzeba bezpiecznie wdrożyć w życie. Podjęto wyzwanie wynikające z reformy szkolnej, by kształtować dziecko od pierwszej klasy, aby było od początku właściwie wychowane. Maksymalnie została ograniczona biurokracja. Zostało uporządkowane rozporządzenie w sprawie świadectw. Jeżeli na świadectwie jest „złamanie” religia/etyka to jest to ocena z religii i ocena z etyki. Zostało podkreślone, jak ważne jest nauczanie religii w szkole. Do prawa oświatowego została przeniesiona preambuła chrześcijańska, katolicka. Mówi się w nim pozytywnie o wychowaniu do wartości, o tolerancji, a nie o mowie nienawiści czy dyskryminacji. W szkołach wprowadzana jest możliwość współpracy z organizacjami pozarządowymi, przy pozostawieniu ogromnej władzy rodzicom. Rozbijany jest monopol organizacji pozarządowych, zapraszane są także inne organizacje do współpracy. Rozbity został również monopol podręcznikowy. Szczególnie chodzi o *Nasz elementarz*, który ze względu na treści, jakie zawiera, powinien być wygaszony. Pani Minister zapewniła, że dotacje na podręczniki w szkole podstawowej, jak i w przekształconych gimnazjach, są utrzymane. Jako wsparcie dla bezpieczeństwa i wychowania w każdej szkole, planowana jest obecność pedagoga. W perspektywie jest również mowa o podwyżkach wynagrodzeń nauczycieli. Kończą prace nad podstawą programową dla liceum ogólnokształcącego, jak i szkoły branżowej. Trwają ponadto prace nad nowymi podręcznikami. 1 września br. rozpocznie się wdrażanie pięcioletniej reformy. Ważną sprawą jest doskonalenie zawodowe nauczycieli. Pani Minister wskazała, że wyzwaniem cywilizacyjnym jest to, aby w ciągu dwóch lat w każdej placówce był szerokopasmowy Internet z Wi-Fi. W 2018 r. odbędzie się przetarg, by zadbać o cyberbezpieczeństwo. Ministerstwo Edukacji przejmie finansowanie wszystkich programów, we wszystkich szkołach. Dzięki temu nie trzeba będzie martwić się o aktualizację programów, a jednocześnie przy przetargu będzie postawiony wymóg, by w każdej szkole była załączona aplikacja chroniąca młodych ludzi przed dostępem do niebezpiecznych treści. Pani Minister wspomniała również, że oprócz wielu zadań prowadzona jest praca nad szkolnictwem specjalnym, które będzie wzmocnione m. in. przez to, że przy każdej szkole będą prowadzone warsztaty terapii zajęciowej.

Kard. Kazimierz Nycz, Metropolita Warszawski, nadmienił, że jeśli chodzi o podstawę programową nauczania religii, to będzie ona tworzona przez kilka lat. Dotychczasowe podręczniki, jak i podstawa programowa jest na tyle dobra, że może ona jeszcze posłużyć przez najbliższe 5 lat, czyli przez okres wdrażania. Druga sprawa, którą przedstawił Ksiądz Kardynał, to problem dotyczący szkolnego aspektu wychowawczego. Chodzi tutaj o wybór przez konkretnego ucznia czterech możliwości: może on wybrać religię, etykę, może wybrać oba i może wybrać „nic”. Takich osób, które wybierają czwartą możliwość, na poziomie liceów i techników, jest milion osób. Kard. Kazimierz Nycz zaznaczył, że z jednej strony mówi się o tym, jak bardzo ważne jest wychowanie, a z drugiej strony pokazuje się, że przedmiot natury etycznej czy religijnej nie jest istotny, dając uczniowi możliwość wyboru, by nie chodził ani na religię, ani na etykę. Pojawia się pytanie czy można wprowadzić alternatywę albo-albo. Dotychczasowa możliwość wyboru „nic” nie jest wychowawcza. Kolejna sprawa to drobna zmiana w rozporządzeniu o organizowaniu nauki religii. Jest tam mowa, że szkoła ma

obowiązek zapewnić 3 dni wolne na rekolekcje wielkopostne. Są natomiast sytuacje wyjątkowe, gdzie rekolekcje można by przeprowadzić w innym terminie. Chodzi więc o wykreślenie słowa „wielkopostne”, a pozostawienie tylko „3 dni wolne na zorganizowanie rekolekcji”. Następna sprawa, którą poruszył Ksiądz Kardynał, to eksperci z religii. Nie ma dookreślonych wymagań, jeśli chodzi o ekspertów do przedmiotu religii w przypadku awansu zawodowego nauczycieli. Ważne jest, aby tym ekspertem była kompetentna osoba. Jeszcze jedna sprawa dotycząca lekcji religii. Zdarza się bowiem, że dyrektor szkoły próbuje wymusić na stronie kościelnej zejście z dwóch godzin tygodniowo, co gwarantuje Konkordat, do jednej godziny tygodniowo. Dzieje się to na poziomie dyrektorskim, a nie ministerialnym.

Abp Sławoj Leszek Głódź nawiązując do wystąpienia Min. Anny Zalewskiej, zapytał czy nadal istnieje monopol Związku Nauczycielstwa Polskiego na medal Komisji Edukacji Narodowej. Drugie pytanie dotyczy monopolu książkowego. Mianowicie ta sama cena książki wydanej przez ministerstwo edukacji, jak i przez prywatnego wydawcę. Kolejne pytanie to jakie jest miejsce skautingu w szkole. Organizacje harcerskie zostały bowiem zepchnięte na bok a odgrywają ważną rolę w wychowaniu. Ksiądz Arcybiskup nawiązał też do roli kuratora. Ważne jest, by posiadał on odpowiednie kompetencje.

Kard. Kazimierz Nycz doprecyzował sprawę monopolu podręcznikowego. Kiedy jedno wydawnictwo czy instytucja opracowuje podręczniki, powstaje niebezpieczeństwo, że nie upilnuje się podręcznika. Z drugiej strony, biorąc pod uwagę kościelne doświadczenie pluralizmu podręczników, nie stanowi ono też idealnego rozwiązania. Odnosząc się do odpowiedzialności dyrekcji szkół, należy podkreślić, że to formacja nauczycieli i praca z nimi rozstrzygnie, jaki będzie końcowy efekt reformy.

Pani Anna Zalewska, Minister Edukacji Narodowej, odnosząc się do postawionych pytań stwierdziła, że dotychczasowe doskonalenie zawodowe nauczycieli wiązało się jedynie z awansem zawodowym. Powstał pomysł, by wprowadzić coroczne doskonalenie nauczyciela i jego ocenę. Jeśli chodzi o obligatoryjność religii czy etyki trzeba się zastanowić, kiedy można to wprowadzić. Pani Minister stwierdziła, że nie ma problemu, by zmienić zapis w rozporządzeniu odnośnie do rekolekcji. Podobnie sprawa ekspertów uczestniczących przy awansie zawodowym nauczycieli. Należy złożyć wniosek do zespołu, który działa przy Ministrze Edukacji Narodowej. Jeśli chodzi o monopol na medale, to jest kwestia ciągłych zmian. Będzie możliwość weryfikowania wszystkich medali. Odnosząc się do sprawy podręczników i recenzentów, Pani Minister stwierdziła, że to minister edukacji będzie decydował, kto będzie recenzentem i w jaki sposób będzie wyglądało dopuszczenie podręczników na rynek. Jeśli chodzi o harcerzy, to oni zgłaszali już problem zamkniętych szkół po południu. Tak czynią dyrektorzy w ramach oszczędności, ale istnieje możliwość porozmawiania z nimi. Min. Anna Zalewska zaznaczyła, że docelowy model szkoły jest taki, by była on po południu otwarta dla uczniów. To jest kolejny krok reformy. Podkreśliła ponownie rolę kuratora i zapewniła o ich kompetencyjności.

Pan Marek Zagórski, Sekretarz Stanu w Ministerstwie Cyfryzacji, zaznaczył, że referowany przez niego temat ochrony danych osobowych jest już przedmiotem dyskusji ze stroną kościelną. Istnieje obowiązek wdrożenia do polskiego porządku prawnego ogólnego rozporządzenia o ochronie danych osobowych. Ma miejsce jednak pewien dysonans między preambułą a treścią rozporządzenia. W preambule do rozporządzenia czytamy, że ma ono nie naruszać statusu przyznanego Kościołom oraz związkom i wspólnotom wyznaniowym na mocy prawa konstytucyjnego obowiązującego w państwach członkowskich. Z drugiej strony w art. 91 ustęp 1 rozporządzenia widnieje zapis, że jeżeli w państwie członkowskim, w momencie wejścia w życie rozporządzenia, Kościoły i związki bądź wspólnoty wyznaniowe stosują szczegółowe zasady ochrony danych osób fizycznych w związku z ich przetwarzaniem, zasady

takie mogą być nadal stosowane. Warunkiem jest, że zostaną one dostosowane do rozporządzenia. Zgodnie z informacją Komisji Europejskiej, art. 91 powinien być interpretowany w taki sposób, że przetwarzanie danych osobowych przez Kościoły może odbywać się na podstawie norm prawa wewnętrznego Kościoła bądź związku wyznaniowego wyłącznie w sytuacji, gdy w dniu wejścia w życie ogólnego rozporządzenia istniały już w danym Kościele bądź związku wyznaniowym regulacje prawne, dotyczące przetwarzania danych osobowych, co ma zastosowanie do Kościoła katolickiego. Należy zwrócić także uwagę na to, że zgodnie z art. 91, Kościoły i związki wyznaniowe podlegają nadzorowi niezależnego organu nadzorczego, który może być organem odrębnym. Ministerstwo uznaje, że organem takim może być organ powołany przez Kościół, z zastrzeżeniem przyznania mu pełnej niezależności wewnątrz struktury Kościoła lub związku wyznaniowego.

Pani Edyta Bielak-Jomaa, Generalny Inspektor Ochrony Danych Osobowych, zwróciła uwagę na fakt, że Kościoły i związki wyznaniowe przetwarzają dane nie tylko członków własnego Kościoła. Trzeba uregulować, kto będzie organem nadzorczym w stosunku do osób nie będących członkami Kościoła. Jeśli nie będzie to wprost uregulowane, wówczas organem nadzorczym będzie ten wskazany w rozporządzeniu Unii Europejskiej.

Bp Artur G. Miziński, Sekretarz Generalny KEP, nawiązując do wcześniejszych wypowiedzi, zaznaczył, że Kościół ma świadomość tych wątpliwości, o których była mowa. Kościół katolicki posiadał już przepisy dotyczące ochrony danych osobowych. Oczywiście wymagają one zmiany i adaptacji do rozporządzenia Unii Europejskiej. W związku z tym powstał zespół mający na celu dostosowanie wewnętrzkościelnych regulacji, dotyczących ochrony danych osobowych do rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady. Ekspertsi przygotowują dokument w formie dekretu ogólnego, który będzie zatwierdzony przez zebranie plenarne KEP i przedstawiony do *recognitio* Stolicy Apostolskiej. W związku z tym, strona kościelna postuluje, aby strona rządowa, prowadząca prace nad dostosowaniem polskich przepisów do wymogów unijnego rozporządzenia, miała na względzie istnienie wypracowanej przez Kościół katolicki kompleksowej regulacji, zapewniającej odpowiednią ochronę osób w związku z przetwarzaniem danych osobowych wraz z niezależnym organem kontrolnym, odrębnym od państwowego GODO.

Pan Konstanty Radziwiłł, Minister Zdrowia, przedstawił problem związany z nadużywaniem alkoholu i szkodami, jakie wywołuje on w zakresie społecznym i ekonomicznym. Alkohol ma istotny wpływ na zdrowie fizyczne, psychiczne zarówno jednostek, jak i całych rodzin. Konsekwencje tego dotyczą nie tylko osób pijących szkodliwie, ale w zasadzie wpływają one na wszystkich. Nadużywanie alkoholu powoduje wiele szkód społecznych, takich jak zakłócenie bezpieczeństwa publicznego, przestępczość, wypadki samochodowe, przemoc domowa, ubóstwo czy bezrobocie. W związku z tym działania w zakresie zapobiegania problemom alkoholowym i ich rozwiązywanie muszą być przedmiotem troski tych wszystkich, którym zależy na dobru wspólnym. Z badań przeprowadzonych przez ostatnie dwa lata wynika, że ponad 80% dorosłych Polaków spożywa napoje alkoholowe, 12% dorosłych Polaków nadużywa alkoholu, to znaczy pije go w sposób, który powoduje różnego rodzaju szkody zdrowotne i społeczne. Na podstawie danych, zebranych w latach 2010-2015, wynika, że ilość spożywania napojów alkoholowych utrzymuje się na poziomie powyżej 9 litrów czystego alkoholu, w przeliczeniu na jednego mieszkańca. Liczba zgonów w Polsce związanych z alkoholem, to około 10 tysięcy rocznie. Państwowa Agencja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych wydaje na ten cel 6,5 mln. zł rocznie. Niezależnie od tego Narodowy Fundusz Zdrowia na leczenie osób uzależnionych od alkoholu oraz chorób z nim związanych przeznacza sumę 400 mln. zł rocznie. Liczba osób uzależnionych i współuzależnionych, zarejestrowanych w placówkach leczenia uzależnienia od

alkoholu, to obecnie 350 tysięcy osób. Od 2011 r. zarówno Państwowa Agencja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych (PARPA), jak również Krajowe Biuro ds. Przeciwdziałania Narkomanii, Ośrodek Rozwoju Edukacji oraz Instytut Psychiatrii i Neurologii prowadzą wspólny system rekomendacji programów profilaktyki i promocji zdrowia psychicznego. Wzrasta również liczba gmin, które zajmują się tym problemem. Pan Minister podziękował za aktywną postawę Kościoła w tym zakresie, szczególnie za zaangażowanie bardzo wielu duchownych w pomoc i wsparcie dla osób uzależnionych od alkoholu jak i dla ich bliskich. Wyraził nadzieję, że dalsza współpraca będzie równie owocna, jak dotychczas.

Bp Tadeusz Bronakowski, Biskup Pomocniczy Diecezji Łomżyńskiej, uzupełniając statystyki, które przedstawił Pan Minister dodał, że dzisiaj wydaje się 400 mln. zł na reklamy piwa, co przyczyniło się do tego, że przeciętny Polak spożywa 100 litrów piwa rocznie. W latach 90-tych spożycie tego alkoholu wynosiło 30 litrów. Ksiądz Biskup stwierdził, że żadne działania nie powiodą się, jeśli nie będzie troski o trzeźwość narodu. Badania pokazują, że tam, gdzie człowiek jest religijny i zaangażowany w grupy kościelne, tam jest mniejszy problem z nadużywaniem alkoholu. Tegoroczny Narodowy Kongres Trzeźwości będzie obchodzony pod hasłem *Ku trzeźwości narodu – odpowiedzialność rodziny, Kościoła, samorządu i państwa*. 26 maja br. odbędzie się w sejmie konferencja poświęcona temu tematowi. Ksiądz Biskup wyraził pragnienie, by cały ten rok był rokiem troski o trzeźwość narodu. Przedstawił postulaty bezkosztowego sposobu ograniczania spożycia alkoholu w Polsce. Mianowicie musi nastąpić likwidacja reklamy alkoholu, jak również należy ograniczyć fizyczną oraz ekonomiczną dostępność alkoholu. To, według opinii fachowców ograniczyłoby o 20% spożycie alkoholu w Polsce. Według statystyk, jeśli do budżetu państwa wpłynęłoby 15 miliardów złotych z handlu alkoholem, to 45 miliardów złotych trzeba byłoby wydać na rozwiązywanie problemów alkoholowych. Ksiądz Biskup zwrócił także uwagę na to, aby zatroszczyć się o młodzież studiującą, jak również wskazał potrzebę emitowania audycji telewizyjnych, dotyczących troski o trzeźwość narodu.

Pan Marek Niechciał, Prezes Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów, poinformował, że ze względu na skargi na niektóre cmentarze zostało wszczęte postępowanie wyjaśniające i badanie rynku cmentarzy na południu Polski. Zostały rozesłane ankiety do parafii obsługujących cmentarze. Nie wszyscy jednak na nie odpowiedzieli. Z punktu widzenia ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, jeśli chodzi o usługi cmentarne, dopuszczenia firmy pogrzebowej do ceremonii, to parafia jest przedsiębiorstwem. Od mniej więcej 20 lat istnieje orzecznictwo sądowe, które jest po stronie interpretacji, którą stosuje UOKiK. Postępowanie wyjaśniające zostało wszczęte po skargach, związanych z problemami dopuszczenia do prac na cmentarzach.

Abp Andrzej Dzięga, Metropolita Szczecińsko-Kamieński, podkreślił, że cmentarz to przestrzeń wyciszenia, spokoju, spotkań rodzinnych i modlitwy. Gwarancją tego spokoju jest zasada, że właścicielami i organami prowadzącymi cmentarze mogą być gminy albo związki wyznaniowe. Pojawił się jednak problem interpretacyjny. To co dla urzędu jest przestrzenią działalności gospodarczej, dla Kościoła jest miejscem świętym. Ma to zasadnicze znaczenie dla interpretacji prawnej. Mówiąc o posługach cmentarnych, mamy na myśli zupełnie inną naturę aktu. Ksiądz Arcybiskup wspominał również o prawie rodziny do grobu. Postawił pytanie, kto w imieniu rodziny decyduje czy można jeszcze kogoś w grobie pochować? Pojawia się także praktyka istniejąca obok prawa, tzw. *ogródki pamięci*. Przy nowelizacji ustawy należałoby o tym pamiętać. Kolejną sprawą, którą poruszył abp Andrzej Dzięga to miejsca, gdzie pochowani są zmarli, a które nie są ujęte na mapach geodezyjnych jako cmentarze. Warto zwrócić na to uwagę i postarać się, aby takie miejsca odpowiednio zabezpieczyć.

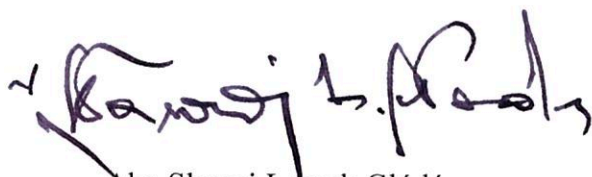
Ks. Zbigniew Tracz, Kanclerz Kurii Metropolitalnej w Łodzi, kontynuując myśl abp. Andrzeja Dzięgi bardzo mocno podkreślił, że Kościół nie widzi swoich działań w miejscu świętym, jakim jest cmentarz, jako usług o charakterze gospodarczym, a swojej roli w kategoriach przedsiębiorcy. Określa je natomiast w kategoriach kultu i wykonywania czynności świętych. Kościół rządzi się swoim prawem w sprawach dotyczących kultu, a tym jest pogrzeb i kontynuowanie pamięci o zmarłych. W tym zawiera się także utrzymywanie cmentarzy oraz wszelkie sprawy związane z pochówkiem, bez dzielenia na poszczególne czynności. Kościół sprawuje swoją misję, w tym przypadku kult, w miejscu świętym, jakim jest cmentarz. Po wprowadzeniu ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, która wdrażała dyrektywę Parlamentu Europejskiego z 19 maja 1998 r., zwrócono się z prośbą o interpretację czy czynności dokonywane w związku z pochówkiem i utrzymywaniem cmentarzy są opodatkowane. Spór ten nie jest jeszcze rozstrzygnięty. Kolejną sprawą, którą poruszył ks. Zbigniew Tracz, była potrzeba nowelizacji albo wprowadzenia nowej ustawy o cmentarzach i chowaniu zmarłych, ponieważ ta uchwalona w 1959 r. jest już w wielu punktach nieaktualna.

Pan Mariusz Błaszczak, Współprzewodniczący Komisji, Minister Spraw Wewnętrznych i Administracji, zapewnił, że zostaną jeszcze podjęte rozmowy z UOKiK oraz odpowiednie kroki w sprawie stałej konsultacji odnośnie do wypracowania dobrego projektu zmiany ustawy o cmentarzach i chowaniu zmarłych.

W wolnych wnioskach **min. Mariusz Błaszczak** zwrócił się z prośbą, aby można było odczytać w parafiach informację o akcji *Dzielnicowy*, związanej z bezpieczeństwem mieszkańców. Chodzi o to, by w parafiach wywiesić plakat z imieniem, nazwiskiem i numerem telefonu dzielnicowego, aby ta informacja dotarła do szerokiego grona odbiorców. Sprawę tę Pan Minister omówił już z abp. Stanisławem Gądeckim, Przewodniczącym KEP.

Ks. Paweł Rytel-Andrianik, Rzecznik KEP, odczytał projekt komunikatu.

Abp Sławoj Leszek Głódź podziękował wszystkim za przybycie i zakończył posiedzenie Komisji.

Abp Sławoj Leszek Głódź
Metropolita Gdański
Współprzewodniczący Komisji Wspólnej
Przedstawicieli Rządu RP
i Konferencji Episkopatu Polski

Mariusz Błaszczak
Minister Spraw Wewnętrznych i Administracji
Współprzewodniczący Komisji Wspólnej
Przedstawicieli Rządu RP
i Konferencji Episkopatu Polski